

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.II.21.615/2015/3.

A tanács tagjai:

Dr. Makai Katalin a tanács elnöke
dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró
dr. Baloginé dr. Faiszt Judit bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Az alperes:

A per tárgya: Kapcsolattartás újraszabályozása, lakáshasználat újrarendezése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Budapest Könyéki Törvényszék 14.Pf.20.171/2015/4.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részben - az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedően - hatályon kívül helyezi és a Sz., D. út alatti ingatlan kizárólagos használatára a felperest jogosítja fel. Kötelezi a felperest, hogy 60 napon belül fizessen meg az alperesnek 2.500.000 (kettőmillió-ötszázezer) forint lakáshasználati jog ellenértéket. Kötelezi az alperest, hogy a fenti összeg megfizetésével egyidejűleg az ingatlanból személyes ingóságaival együtt költözzön ki.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 25.400 (huszonötezer-négyszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A jogerős ítélet felülvizsgálattal érintett tényállása szerint a peres felek házastársak voltak, házasságukból 2005. április 16. napján T. és 2006. szeptember 23. napján Á. utónevű gyermekeik születtek. A házasság felbontása és járulékai iránti peres eljárás alatt az illetékes gyámhivatal - a szülők közötti feszült helyzet miatt - elrendelte a gyermekek védelembevételét. A Budaörsi Városi Bíróság 10.P.20.878/2009/87. sorszámú ítéletével - többek

között - a két kiskorú gyermeket a felperesnél helyezte el és a peres felek egyenlő arányú közös tulajdonát képező Sz., D. út alatti ingatlan osztott használatát rendelte el. A Budapest Környéki Törvényszék 2012. november 22 napján kelt 1.Pf.23.873/2011/29. sorszámú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben - a felülvizsgálati tényállásban nem érintett körben - megváltoztatta, ezt meghaladóan a kapcsolattartás szabályozására, illetve az utolsó közös lakás osztott használatára vonatkozó ítéleti rendelkezést azzal hagyta helyben, hogy a peres felek a lakás meghatározott helyiségeit 15 nap alatt kötelesek egymás birtokába adni. A Kúria Pfv.II.20.350/2013/6. sorszámú ítéletével a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott - az utolsó közös lakás használatára is vonatkozó - rendelkezéseit hatályában fenntartotta. A Kúria - többek között - megállapította, hogy a fennálló, egyre jobban elmérgesedett helyzet mindkét fél magatartására visszavezethető és az alperes egyes személyiségjegyei, illetve viselkedése ellenére nem nyert bizonyítást olyan magatartása, amely - még a kiskorú gyermekek kiemelt érdekére figyelemmel sem - az ingatlanból való eltávolítását, tulajdona használatától való megfosztását megalapozta volna. Ami pedig a felperesnek az alperes elmeállapotára vonatkozó állításait illeti, az alperes esetében 2012-ben elmeállapotának tartós megfigyelésére is sor került, a perben beszerzett többi szakértői vélemény, valamint a megfigyelés alatt a büntetőügyben keletkezett elmeorvosi szakvélemény szerint bizonyítást nyert, hogy az alperes nem szenved elmebetegségben.

- [2] A jogerős ítéletet követően a kiélezett, napi konfliktusokkal terhelt helyzet nem változott, a felek között a kommunikáció gyakorlatilag megszűnt. A gyámhivatal a gyermekek védelembe vételét a folyamatosan fennálló veszélyeztetettségre figyelemmel fenntartotta, az eljárás során a családgondozó egyedi gondozási, nevelési tervet készített, amelyben előírta a szülők között a kapcsolattartás rendezését, a kommunikációjuk javítását és a gyermekek pszichológiai megsegítését. A családgondozói eljárás sikertelen volt, a gyermekeknél krízishelyzet alakult ki. 2013 februárjában a gyámhivatal figyelmeztette a szülői felügyeleti jogot gyakorló felperest, hogy a gyermekek veszélyeztetettségét - akár elköltözésükkel is - oldja meg, mert a fennálló helyzet a gyermekek nevelésére nem alkalmas. 2013. április 6-án a szülők között újabb atrocitás történt, a felek kölcsönösen büntető feljelentést tettek. A gyámhivatal - az elsőfokú eljárás időtartama alatt - 2013 szeptemberében 2013. október 25-i határidővel, ismételten felhívta a felperest a közvetlen veszélyeztető helyzet megszüntetésére azzal, hogy ennek hiányában a két gyermeket a családi környezetből kiemeli. A felperes a fentiek hatására a gyermekekkel 2013. október 12-én albérletbe költözött. A különköltözés óta a felperes a jogerős ítélet szerinti kapcsolattartás időtartamát és módját egyoldalúan korlátozta, kéthetente szombaton, vagy vasárnap egy-másfél órán keresztül

kizárólag nyilvános helyen biztosítja.

- [3] A perbeli ingatlan egy 300 négyzetméteres, félkész családi ház, jelenleg komfort nélküli, mivel a víz és a gázszolgáltatást a szolgáltatók kikapcsolták, a gázfogyasztás palackról biztosított. A lakás állaga elhanyagolt, a tetőtér építés alatt áll.
- [4] Az elsőfokú eljárás alatt a felperes - az alperes mentális állapotára hivatkozással - megkereste a gyámhivatalt a gondnokság alá helyezési eljárás megindítására. Az eljárásban beszerzett, 2014 nyarán kelt igazságügyi elmeorvos szakvélemény szerint az alperes cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezése elmeorvos-szakértői szempontból nem támasztható alá, az alperesnek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége megtartott.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése, a viszontkereset

- [5] A felperes a keresetében - a felülvizsgálattal érintett körben - azt kérte, hogy a bíróság a jogerős ítélet lakáshasználatra vonatkozó rendelkezését szabályozza újra és őt jogosítsa fel a Sz., D. út szám alatti ingatlan kizárólagos használatára. A bíróság kötelezze az alperest az ingatlan elhagyására, ezzel egyidejűleg vállalta, hogy 2.500.000 forint lakáshasználati jog ellenértéket megfizet. Előadta, hogy alperesnek 2.052.678 forint összegű gyermektartásdíj és rezsi tartozása áll fenn, a két követelés egybeszámításával tehát 447.322 forint a fizetési kötelezettsége.
- [6] A felperes a lakáshasználat újraszabályozása iránti keresetét döntően az alperes mentális állapotára alapította. Álláspontja szerint az alperes elmeállapota és ebből következően az együttélést kizáró magatartása, fenyegetőzése, személyes és környezeti higiéniajának hiánya miatt az ingatlan osztott használata ellehetetlenült. Viselkedése veszélyeztette a gyermekek nevelését, a gyermekek féltek tőle, a nagyobbik gyermeket késsel fenyegette. Az alperesnek felróhatóan az együttlakás fenntarthatatlanná vált és a nála elhelyezett, lakáshasználatra jogosult kiskorú gyermekek érdekeinek súlyos sérelmével járt, ezért a gyámhivatal a helyzet rendezésére szólította fel. Mivel az alperes nem volt hajlandó az ingatlanból elköltözködni, a gyermekek érdekében albérletbe költöztek. Az ingatlanba szeretnének visszamenni, ez azonban csak a kizárólagos használata biztosításával lehetséges.
- [7] Az alperes a felperes keresetének elutasítását kérte. Álláspontja szerint a kereset megalapozatlan, ugyanis a jogerős ítélet óta semmilyen körülmény nem változott. A felperes a korábbi eljárásban már három bírósági fokon elbírált állításait ismételi meg, az elmeállapotára hivatkozásának valótlanúsága bebizonyosodott. Az alperes viszontkeresetet terjesztett a két kiskorú gyermek nála történő elhelyezésére, amelyet arra alapított, hogy a felperes nem biztosítja számára a kapcsolattartás jogát és a gyermekeket kifejezetten ellene neveli.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [8] A Budaörsi Járásbíróság 6.P.21.865/2013/62. sorszámú ítéletével a Budaörsi Városi Bíróság 10.P.20.878/2009/87. számon meghozott és a Budapest Környéki Törvényszék 1.Pf.23.873/2011/29. számon felülbírált ítéletének kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezését részben megváltoztatta, ezt meghaladóan a felperes keresetét, valamint az alperes viszontkeresetét elutasította.
- [9] Az elsőfokú bíróság a felülvizsgálattal érintett körben rögzítette, hogy a PK. 279. számú állásfoglalás szerint a felperest terhelte a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján annak bizonyítása, hogy a jogerős ítélet meghozatala, azaz 2012. november 22-e óta eltelt időben a körülményekben olyan változás következett be, amely indokolja a használat újrarendezését.
- [10] Az elsőfokú bíróság terjedelmes bizonyítási eljárást folytatott le és a bizonyítékok értékelésének eredményeként megállapította, hogy a felperes a kereseti kérelmének megalapozottságát nem tudta bizonyítani. A felperes ugyanis már az alapeljárásban is folyamatosan hivatkozott az alperes elmeállapotának zavarodottságára és a perbeli kereseti kérelme indokoltságát is erre vezette vissza. A gondnokság alá helyezési eljárásban elrendelt szakértői vélemény azonban a felperes által állítottakat nem támasztotta alá. Az elsőfokú bíróság elutasította a felperesnek az újabb elmeorvos szakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványát, a 2014-ben kelt elmeorvos-szakértői vélemény ugyanis megalapozottan bizonyítja, hogy az alperes mentális állapotában a jogerős ítélet óta változás nem történt: az alperes teljes cselekvőképességgel rendelkezik, a felperes által hivatkozott elmebetegsége nem állapítható meg.
- [11] Nem nyert bizonyítást az a felperesi állítás sem, hogy az ingatlan az alperes magatartása miatt lakhatásra majdnem alkalmatlan, rossz állapotban van. A bíróság által elrendelt környezettanulmány, illetőleg a környezettanulmányt végző tanú vallomása a felperes állításait nem támasztotta alá. Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a gyámhivatal a veszélyeztetett helyzet megszüntetésére azért a felperest hívta fel, mert a gyermekek nála nyertek elhelyezést. A gyámhivatali eljárás során többször rögzítették, hogy a gyermekek veszélyeztetettsége mindkét szülő felróható magatartására vezethető vissza. Azt azonban egyik határozat sem tartalmazza, hogy a felek kötelesek külön költözni. A körülményváltozás bizonyítottságának hiánya pedig a felperes terhére értékelendő.
- [12] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és - többek között - a kereseti kérelmének megfelelően a lakáshasználat újraszabályozását kérte.
- [13] A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta.
- [14] A másodfokú bíróság a tényállást a másodfokon eljáró gyámhivatal határozatával - amely a kiskorú gyermekek védelembe vétele ügyében

az elsőfokú határozatot helybenhagyta - kiegészítette, de az így kiegészített tényállás alapján sem ítélte alaposnak a felperes fellebbezését. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a széles körben lefolytatott bizonyítási eljárás adatainak okszerű mérlegelésével, helyesen állapította meg a tényállást és érdemben helyes ítéleti döntést hozott. Helytállóan vizsgálta a PK. 279. sz. állásfoglalás alapján azt, hogy a lakáshasználat rendezését követően a felek körülményeiben milyen lényeges változások következtek be és megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes keresete nem alapos. Az elsőfokú bíróság a döntését részletesen megindokolta és az abban foglaltakkal a másodfokú bíróság egyetértett.

- [15] A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy a Kúria PK. 279. állásfoglalásának III. pontja értelmében a lakáshasználat újrarendezésének alapja lehet a felek lakáskörülményeiben, egészségi állapotában, magatartásában, kiskorú gyermekeik elhelyezésében bekövetkezett lényeges változás, amely mellett az eredetileg helyesnek és célszerűnek látszó használat sérti az okszerű lakáshasználat követelményeit, illetőleg ha az nem felel meg valamelyik fél lényeges jogos érdekének.
- [16] A felperes a keresetét a jogerős rendezést követő 8. hónapban terjesztette elő. Helytállóan mutatott rá az elsőfokú bíróság arra, hogy a lakáshasználat újrarendezésének alapja a jogerős ítéleti rendezéstől a kérelem előterjesztésének időpontjáig bekövetkezett lényeges körülményváltozás lehet. Nem vitás az, hogy a felek kapcsolata már a bontóperi eljárásban is elmergesedett és emiatt került sor a közös kiskorú gyermekeik veszélyeztetettségére alapított védelembe vételre. A szülők részére előírt magatartási szabályok az együttélésből adódó konfliktusokat nem szüntették meg, mindennapos vitáik és veszekedéseik a gyermekek veszélyeztetettségét változatlanul megalapozták. Mindez odavezetett, hogy a felperes a gyermekekkel együtt elköltözködött, ezáltal a házasfelek együttlakásából adódó napi viták és veszekedések megszűntek. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság érvelését: a gyermekek veszélyeztetettsége nem pusztán az alperes magatartásából adódott, hanem a felek egymással szembeni konfliktusaiból, ezáltal a felperes oldalán jogos érdeksérelem nem állapítható meg. A felperes nem bizonyította, hogy a közös lakás rendeltetésszerű megosztott használatát kizárólag az alperes felróható magatartása akadályozná, perben tehát nem bizonyított olyan többletmagatartást, ami az alperesnek az ingatlanból való eltávolítását, tulajdona használatától való megfosztását megalapozta volna. Kétségtelen, hogy az együttlakás jelentős nehézségeket vetett fel, ez azonban önmagában nem alapozza meg a használati újrarendezés törvényi feltételeinek bizonyítottságát. A felperes az elköltözésével az utolsó közös lakást nem használja, ennek következményeit viselni köteles és azt nem háríthatja át az alperesre.
- [17] A másodfokú bíróság egyetértett a bizonyítási indítványok

mellőzésével is, mert az elrendeléstől nem várható olyan további, releváns tényállási elem feltárása, amely eltérő ítéleti döntés meghozatalát eredményezte volna. A felperes már az alapügyben is kérte az alperes igazságügyi szakértő elmeszakértői vizsgálatát, az előzményi eljárásban rendelkezésre állt szakvélemények szerint az alperes elmebetegségben nem szenved. A jelen perben nem nyert bizonyítást olyan többlettényállási felróható magatartás, amely a beszerzett szakvéleményen túlmenően a további szakértői bizonyítás szükségességét indokolná.

A felülvizsgálati kérelem

- [18] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Kérte, hogy a Kúria a jogerős ítélet lakáshasználatra vonatkozó rendelkezését helyezze hatályon kívül és elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő, a kereseti kérelmének helyt adó új határozatot hozzon. Másodlagosan a Kúria utasítsa a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat meghozatalára. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát eljárásjogilag a Pp. 163. § (1) bekezdésének, a Pp. 206. §. (1) bekezdésének, a Pp. 221. §-ának, a Pp. 3. § (4) bekezdésének, anyagi jogilag pedig a Csjt. 31/B. § (2) és (4) bekezdéseinek a megsértésére alapította.
- [19] Érvelése szerint az eljárt bíróságok a bizonyítékokat tévesen, okszerűtlenül és nem a súlyuknak megfelelően értékelték, a másodfokú bíróság az iratokkal ellentétes tényállást állapított meg és az indokolási kötelezettségének sem tett eleget.
- [20] A másodfokú bíróság a bizonyítási eljárás során a felperes kifejezett kérelmére ellenére az alperes elmeállapotát, pszichikai állapotát nem vizsgálta. A kapcsolattartásra vonatkozó perekben ugyanis nincs más mód a gyermekek lelkiállapotának és az apával való kapcsolat minőségének a megállapítására, mint az igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálat, amelynek eredményéből következtetés vonható le a lakáshasználat iránti kereset megalapozottságára is. A felperest - a bizonyítási indítványa mellőzésével - a bíróság elzárta ennek bizonyításától, ezért alaptalanul rója a terhére, hogy a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget.
- [21] A felperes sérelmezte az a jogerős ítéleti megállapítást is, hogy a gyermekek várják az apával való kapcsolattartást, mert erre vonatkozó adat a perben nem merült fel. A bizonyítási indítványa elutasítása miatt nem lehetett vizsgálni azt sem, hogy az alperes képes-e egy ingatlanban a másokkal való együttélésre és ez milyen kihatással van a gyermekekre.
- [22] A felperes álláspontja szerint a szakértői vélemények az alperes személyiségzavarát megállapították, ehhez képest érthetetlen az a kijelentés, hogy az alperes nem elmebeteg, a személyiségzavar ugyanis elmebetegség. A szakvélemények nem családjogi szempontból, nem a gyermekek felügyelete, a róluk való gondoskodás képessége

szempontjából vizsgálták az alperest. Ennek megfelelően tehát az eljáró bíróságok megsértették a Pp. 3. § (4) bekezdését, mert az általa kért bizonyítás a jogvita érdemi elbírálására jelentős kihatással lett volna.

- [23] A Csjt. 31/B. §-a alapján a lakáshasználat szabályozásánál az eljáró bíróságok abból indultak ki, hogy az alperessel fennálló konfliktusaik mindkettőjük magatartásából erednek. A bizonyítékok azonban ettől ellentétes tényállásra engednek következtetni. A felperes részletesen levezette, hogy a gyámhivatal hogyan hívta fel a gyermekek veszélyeztetettsége miatt az egy fedél alatti együttlakás megszüntetésére, valamint arra, hogy a további osztott használat esetén a gyermekeket kiemelik a családból. Az alperes az elköltözésre nem volt hajlandó, ezzel a magatartásával nyilvánvalóan tudatosan azt akarta elérni, hogy a gyámhatóság a gyerekeket intézetbe helyezze el. Egyik bíróság sem tért ki arra, hogy konfliktusaik miből erednek. Nem értékelték, hogy az alperes az új tetőszerkezetet elfűrészelte, a ház felújítását végző mesterembereket elzavarta, az újonnan kifestett szobák falait összefirkálta, mosdatlanságával olyan bűzt árasztott, amely elviselhetetlenné tette a vele való együttlakást. A gyermekeket ijesztgette, a kislányukat a szomszéd kutyanak „felkínálta”, aki azóta is retteg minden állattól. A másodfokú bíróság iratellenesen következtetést vont le, amikor az alperes magatartását nem minősítette felróhatónak a gyermekei megóvására irányuló magatartásával szemben. A kialakult bírói gyakorlat alapján – amelyet az új Ptk. a normaszövegben is nevesít – a házastárs felróható magatartása esetén az osztott használat mellőzhető. A felperes hangsúlyozta, hogy a jogszabály nem kívánja meg a kizárólagos felróhatóságot, ezért a másodfokú bíróság ezzel ellentétes döntése téves jogértelmezésen alapul. Az ítélezési gyakorlat szerint szerint, ha az osztott használat fenntartása a felek rossz viszonya, megrendült egészségi állapota miatt mindkettőjükre nézve méltánytalan volna, a per során az elkülönült lakhatásuk biztosítását kell elősegíteni.
- [24] A lakáshasználat rendezésekor a kiskorú gyermekek érdekét a bíróságnak hivatalból figyelembe kell vennie. Az alperes felróható magatartása bizonyítottóságától függetlenül a bíróságnak – a törvény alapján – a gyermekek lakhatását elsősorban a volt közös lakásban kell biztosítani. A következetes ítélezési gyakorlat ugyanis – ennek megfelelően – az adottságainál fogva oszthatatlan közös lakás kizárólagos használatára azt a felet jogosítja fel, akinél a közös kiskorú gyermek elhelyezést nyert.
- [25] Összefoglalt álláspontja szerint az eljáró bíróságok téves álláspontot foglaltak el, amikor a használat újrarendezése iránti keresetét elutasították és a másodfokú bíróság a tényállásban is téves megállapításokat tett. Kétségtelen, hogy az alperessel a kapcsolatuk konfliktusos volt, a vitákat, veszekedéseket azonban az alperes generálta. Az alperes felróható magatartása, személyiségzavara a vele egy lakásban való együttélést lehetetlenné

teszi. Az ingatlan az alperes miatt szubjektív okból az osztott használatra alkalmatlan, mivel pedig a gyermekek érdeke elsődlegességének kell érvényesülnie, ezért a kizárólagos lakáshasználatra vonatkozó igényét jogszabálysértően utasították el, azt meg kellett volna állapítani.

[26] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[27] A felülvizsgálati kérelem alapos.

[28] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül, ennek megfelelően a felülvizsgálati eljárás tárgyát a lakáshasználat újrarendezése képezte. A felülvizsgálati eljárásban tehát a kapcsolattartással összefüggő felperesi hivatkozások (iratellenesség, az alperes és a gyermekek szakértői vizsgálatának mellőzése) érdemi elbírálása kizárt.

[29] A perbeli esetben jogerős ítélet rendezte a felek utolsó közös lakásának - osztott - használatát. Ebből következően - az eljáró bíróságoknak a PK. 279. számú állásfoglalásra alapított helyes érvelése szerint - a bizonyítási eljárás során először az vizsgálendő, hogy a jogerős ítélet óta történt-e olyan lényeges körülményváltozás, amely a használat újrarendezését megalapozza és amennyiben a körülményváltozás azt indokolja, a bíróság a korábbi használati rendezést a Csjt. 31/B. §. irányadó rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával újraszabályozza.

[30] A felperes keresete jogi megalapozásául körülményváltozásként először az alperes elmebeli állapotát, ebből következően felróható, az együttélést ellehetetlenítő magatartását és az ingatlan állagának alperesi használat miatti jelentős leromlását jelölte meg, majd az elsőfokú eljárás alatt - az elköltözésükre figyelemmel - a gyermekek érdekének súlyos sérelmére hivatkozott. A felperes a lakáshasználat szubjektív szempontjai megváltozásával érvelt, mivel a jogerős döntés után - az alperes elmeállapota, viselkedése miatt - a gyermekek veszélyeztetettsége nem szűnt meg és emiatt a gyámhivatal a gyermekeket ki akarta emelni a családi környezetből. Ennek elkerülése érdekében kényszerült albérletbe költözködni. A felperes szerint az a tény, hogy az alperes nem volt hajlandó elköltözködni, önmagában mutatja konfrontatív, a gyermekek érdekeit semmibe vevő magatartását. A körülményváltozásból következően az ingatlan osztott használatnak fenntartása a kiskorú gyermekek érdekével ellentétes.

[31] A Pp. 164. § (1) bekezdésének főszabálya alapján a felperest terhelte a körülményváltozás bizonyításának kötelezettsége.

[32] Helyesen állapították meg az eljáró bíróságok, hogy az ingatlan elhanyagolását, az alperes személyes higiéniájának a hiányát a felperes nem bizonyította, állítása az előadása szintjén maradt. A perben az elsőfokú bíróság a környezettanulmány beszerzése mellett tanúként hallgatta meg a környezettanulmányt végző személyt is, aki a felperes állításait sem az ingatlan állagában bekövetkezett lényeges körülményváltozásra, sem az alperesnek az ingatlan állapotát tudatos

leamortizáló magatartására nem támasztotta alá.

- [33] A felperes már az alapeljárásban is az alperes mentális állapotával érvelt és az eljárás bíróságok - a bizonyítási eljárás lefolytatását követően - erre való hivatkozását érdemben elbírálták. A perben tehát körülményváltozásként az alperes elmeállapotának a jogerős ítélet óta bekövetkezett változása (lett volna) értékelhető. A beszerzett - a gyámhivatali eljárásban lefolytatott szakértői vizsgálatra alapított - szakvélemény a felperes állítását nem támasztotta alá, egyértelműen állást foglalt abban, hogy az alperes elmebetegségben nem szenved, cselekvőképessége megtartott, annak korlátozására orvosi indok nem áll fenn. Kétségtelen, hogy az eljárásban a szakértő a Ptk. 2:19. § (2) bekezdésében feltüntetett törvényi feltételekre folytatta le a vizsgálatot és nem képezte annak tárgyát az alperes, valamint a gyermekei közötti viszony. A felülvizsgálati eljárásban a kapcsolattartásra vonatkozó hivatkozások - a felülvizsgálati kérelem hiányában - nem vehetőek figyelembe, a beszerzett szakvélemény alapján pedig kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy az alperes mentális állapotában változás nem történt. Ebből következően körülményváltozásként az alperes elmeállapotára történő felperesi hivatkozás a perben bizonyítást nem nyert.
- [34] A Kúria egyetértett az eljárás bíróságokkal a felperes szakértői bizonyítási indítványa elutasításában. A Pp. 3. § (4) bekezdésében foglaltak megítélése - a bizonyítás mellőzése - a bíróság diszkrecionális jogkörébe (Pp. 206. § (1) bekezdés) tartozik. Önmagában a kért bizonyítás mellőzése eljárási jogszabálysértést nem valósít meg, az csak akkor valósulhat meg, ha a bíróság az ügy eldöntése szempontjából releváns bizonyítást nem folytatja le. A fentiek alapján a szakértői bizonyításra vonatkozó indítvány elutasítása - figyelemmel arra, hogy egy, a felperesi állítását cáfoló, aggálytalan szakvélemény állt rendelkezésre - jogszabálysértést nem alapoz meg.
- [35] Gyámhivatali iratokkal bizonyított az a tény, hogy az együttlakás időtartama alatt a felek között folyamatosan agresszív, egymást kölcsönösen vádoló, olykor tettlegességig fajuló viszony állt fenn, ez azonban az előzményi eljárásban is megállapításra került és a bíróságok az osztott használatról ennek ismeretében rendelkeztek, önmagában tehát a korábbi rossz viszony folyamatossága körülményváltozásként nem értékelhető.
- [36] Az eljárás bíróságok a felperes elköltözését nem minősítették körülményváltozásnak. Álláspontjuk szerint a gyermekek családból való kiemelésére vonatkozó gyámhivatali felszólítások körülményváltozásként azért nem értékelhetőek, mert a kialakult helyzetért mindkét szülő felelős, a gyámhivatal pedig nem az elköltözésre, hanem a helyzet megoldására hívta fel a felperest.
- [37] A Kúria nem osztotta az eljárás bíróságok álláspontját.
- [38] Megalapozottan érvel ugyanis a felperes azzal, hogy a gyámhivatali figyelmeztetés olyan körülményváltozásnak minősül, amely miatt - a gyermekek érdekében figyelemmel - az osztott használat ellehetetlenült.
- [39] A perben a felperes okiratokkal bizonyította, hogy a gyámhivatal a folyamatos - a jogerős ítélet után is - tovább fokozódó konfliktusokat a gyermekek szempontjából olyan súlyú veszélyeztetettségnek minősítette, amely a családból való kiemelésüket megalapozza, mert a kialakult helyzetben a nevelésük nem biztosítható (34. sorszámú csatolt irat). A perbeli esetben tehát nem hagyható figyelmen kívül az, hogy a jogerős ítéletet követően a felek közötti rossz viszony eszkalálódott és a helyzet a kiskorú gyermekek érdekét - a nyugodt és kiegyensúlyozott neveléshez fűződő jogukat -

súlyosan sértette. A családgondozás eredménytelensége miatt a szülők egymással szembeni magatartására visszavezethetően kialakult állapot - az elsőfokú bíróság érvelésével szemben - a gyámhivatal álláspontja szerint is csak az egyik fél elköltözésével volt feloldható, azaz az osztott használat változatlan fenntartása a gyermekek érdekének súlyos sérelmével - a családból való kiemelésük lehetőségével - járt. Tény az is, hogy az alperes - akit a gyermekeket veszélyeztető állapot fennmaradásáért a felperessel azonosan felelősség terhel - a gyámhivatal figyelmeztetéseit figyelmen kívül hagyta, saját érdekét (lakhatásának változatlan fenntartását) a gyermekek érdeke elé helyezve az ingatlanból nem költözködött el. A felperesre, mint a gyermekeket gondozó szülőre hárult az a szülői felelősség, hogy a családból kiemelését megelőzze és a megfelelő - a gyermekek értelmi, erkölcsi fejlődéséhez szükséges - környezetet biztosítsa. A felperes tehát kifejezetten a gyámhivatal figyelmeztetése miatt, a gyermekek érdekében döntött az elköltözés mellett, mert az osztott használat további fenntartása - és ezzel összefüggésben a napi krízisszituáció változatlan fennmaradása - a gyermekek életére súlyosan kiható következménnyel járt volna. Kétségtelen, hogy a kialakult helyzet mindkét szülő felróható, saját érdekeiket a gyermekek érdeke elé helyező magatartására vezethető vissza, ez azonban nem járhat azzal a következménnyel, hogy a közös ingatlanból a gyermekek költözzenek el (a felperessel) átmeneti otthonba, illetve átmeneti gyermekotthonba.

- [40] A jogvita elbírálására irányadó PK 279. számú állásfoglalás III. pontja szerint „...ha a rendezés szerinti használat fenntartása sérti valamely fél jogos érdekét a bíróság a használatot a korábbiaktól eltérően rendezheti”. A Pp. 121. § (1) bekezdésének c) pontja alapján a keresetet megalapozó tényeket és annak bizonyítékait a keresetlevélben kell megjelölni. Tény, hogy a perbeli esetben a gyámhivatal határidőt is meghatározó felszólítása és az elköltözés az elsőfokú eljárás alatt következett be, tehát erre, mint körülményváltozásra a felperes a keresetlevélben nem hivatkozhatott. A jelen per egyedi körülményei alapján azonban a Pp. fenti szabályának merev alkalmazása a Csjt. 1. § (2) bekezdésében foglalt alapelvbe ütközne és kiskorú gyermekek érdekének súlyos sérelmével járna. A Kúria ezért kivételesen - a kiskorú gyermekek mindenekfelett álló érdekére figyelemmel - a per alatt bekövetkezett körülményváltozást is a bizonyítékok körében értékelte.
- [41] Ebből következően az eljáró bíróságok a Csjt. 1. § (2) bekezdésében foglalt alapelv figyelmen kívül hagyásával, a gyermekek érdekének nem kellő súlyú értékelésével, a bizonyítékok teljes körű és együttes mérlegelésére vonatkozó Pp. 206. § (1) bekezdése megsértésével jutottak arra a következtetésre, hogy a felperes körülményváltozást - az alapeljáráshoz képest többlettényállást - nem bizonyított, mert a gyermekek veszélyeztetettsége miatti családból való kiemelés lehetősége olyan új körülmény, amely a használat újrendezésének jogalapját megalapozza.
- [42] A körülményváltozás bizonyítottságával megnyílt a használat újrendezésének jogi lehetősége. A Kúria osztotta az eljáró bíróságok álláspontját mindkét szülő felróható magatartására, azonban a kiskorú gyermekek a szülők közötti folyamatos konfliktusnak nem lehetnek a szenvedő alanyai, az ő joguk a békés, feszültségtől mentes életvitelre az alperes lakáshasználatához fűződő érdekét megelőzi. A Kúria - a fentiek alapján - a Csjt. 31/B. § (2) bekezdésére és (4) bekezdésére figyelemmel a használatot a felperes kérelmének megfelelően újraszabályozta, mert a korábban elrendelt osztott használat a felek magatartása miatt a kiskorú gyermekek családból való kiemelésével járt volna, érdekének súlyos sérelmével járt, ezért az objektív megoszthatóság ellenére szubjektíve megoszthatatlannak minősül.
- [43] A felperes keresetében a kizárólagos használat iránti igénye megalapozottsága esetére az alperes részére önként vállalta a lakáshasználati jog ellenértékének megfizetését. Az alperes következetesen a felperes keresetének elutasítását kérte, a perben határozott nyilatkozatot sem a lakáshasználati jog ellenértékére, sem annak felperes által megjelölt összegére nem tett. Miután a

felperes keresete a kizárólagos használat elrendelésére eredményre vezetett, a Kúria - kérelmének megfelelően, az általa a perben megjelölt összegben - határozott a lakáshasználati jog ellenértékének megfizetéséről.

- [44] A Csjt. 31/C. §. (5) bekezdése alapján a lakáshasználati jog ellenértéke a lakás elhagyásával egyidejűleg esedékes, ezért a Kúria a felperest hívta fel először a teljesítésre, azaz az alperes a lakás elhagyására akkor köteles, ha azt a felperes részére megfizeti.
- [45] Az eljárt bíróságok - eltérő jogi álláspontjuk folytán - a gyermektartásdíj hátralék, valamint a rezsiköltség elmaradást illetően bizonyítási eljárást nem folytattak le. A felperes felülvizsgálati kérelmében ezt nem sérelmezte, ezért a felülvizsgálati eljárásban érdemben nem volt vizsgálandó. A perbeli adatok alapján a gyermektartásdíjjal kapcsolatban végrehajtási eljárás van folyamatban (0348.V.431/2011 számon), a felperes pedig a keresetlevelében csak állította, de a perben nem bizonyította a rezsiköltség-követelése tényét és összecszerűségét. Amennyiben a az alperesnek ténylegesen tartozása áll fenn, a felperes nincs elzárva követelése egyéb jogi úton történő érvényesítésétől.
- [46] Megalapozatlan a Pp. 221. § (1) bekezdésének megsértésére vonatkozó felülvizsgálati kérelem. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §. (2) bekezdése alapján, annak helyes indokaira figyelemmel, az indokolás kiegészítésével hagyta helyben és döntését részletesen megindokolta (jogerős ítélet 3.-4. oldal). Az pedig, hogy a felperes az ítélet tartalmával nem ért egyet, nem értékelhető az indokolási kötelezettség jogszabályi előírásának megsértéseként.
- [47] A fentiek alapján a jogerős ítélet a Csjt. 1. § (2) bekezdésében foglalt alapelvre figyelemmel a Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütközően jogszabálysértően utasította el a felperes keresetét. A perben a döntés meghozatalához szükséges peradatok rendelkezésre álltak, ezért a Kúria a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a rendelkező rész szerint határozott.

Záró rész

- [48] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [49] A felperes felülvizsgálati kérelme eredményre vezetett, ezért a Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint rendelkezett a felülvizsgálati eljárási költségről, amelynek mértékét a 32/2003 (VIII. 22.) IM. rendelet alapján mérlegeléssel határozta meg.
- [50] A felperes az 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése szerinti 70.000 forint felülvizsgálati eljárási illetéket lerótt, az alperes - pernyertességére figyelemmel - a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati eljárási illetéket köteles részére megfizetni.

, 2016. április 12.

Dr. Makai Katalin s.k. a tanács elnöke, dr. Kövesné dr. Kósa
Zsuzsanna s.k. előadó bíró, dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő